

BAKURUBASANNI

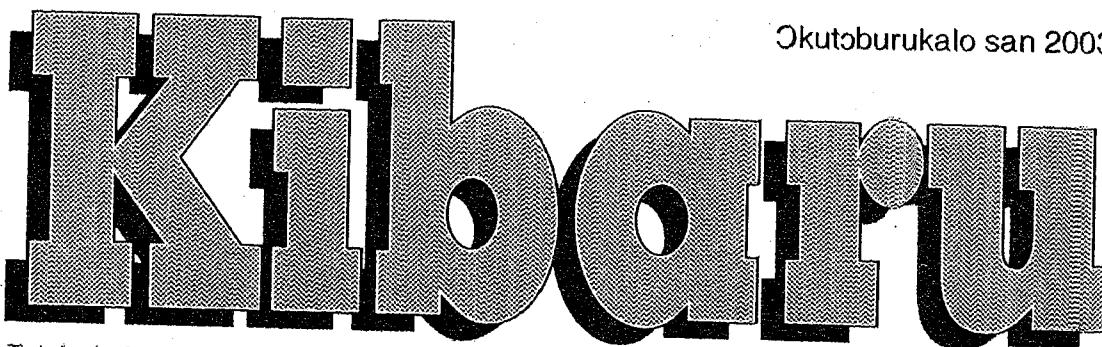
(nimore 12 songs)

Mali kono = Dōrōmē 300

Afiriki kono = Dōrōmē 600

Jamana wəre = Dōrōmē 1000

Okutoburukalo san 2003

Kunnafonisəben bota kalo o kalo. BP: 24 Téléfoni : 221-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 31nan boko 381nan A songo : dōrōmē 15

Faransi Peresidan Zaki Siraki ka tilefilataama Mali kono

Faransi Peresidan, Zaki Siraki ye tilefilataama ke Mali la. A daminena Jumadon okutoburukalo tile 24, k'a kuncé Sibiridou kalotile 25. Peresidan Zaki Siraki nana teriyataama na, k'a sababu ke Amadou Tumani ka weleli ye, a ka na a ne da Mali bilama kan, k'a lajé dōnsen minnu be se ka don Faransi ni Mali ka tegedijegonma siraw koro. Zaki Siraki ye wele in jaabi, jaabicogo numan na, fan fila ka wasa kono.

Taama in labenna ka ne bawo tile fila kono, wale caman kera. Siraki n'a ka cekorobaya, kolokeneya nifarifoni min tun b'a la, o ye mogow kabakoya. O koro ye k'a y'i laben kosebe taama in kama. A ma segen jira tuma si kuma te nisongoya ma. A n'a jatigike taara yoro o yoro, u ka fōtaw n'u ka ketaw an'u ka faamuyacogow, Faransi ni Mali ce benkanw kan, olu bee kera kelen ye.

Peresidan Amadou Tumani Ture ye Zaki Siraki bisimila Tumutu

kan. Sabu gafe caman sebenna Tumutu kan ani Wagadu ni Manden, o be san kemé caman bo bi, olu jensenna dije kono ka soro tubabuw ma an mara folokuma te ka se yereeta ma. O kofe, Tubabuw ka taamakela do be yen, n'o ye Erene Kaye ye; ale nana a ne da Tumutu kan Awirikalo tile 20, san 1828, o san 175 ye ninan ye. O fana ye gafe seben Tumutu kan, k'a mankutu bonya. Bee b'a

kalama, waliju 333 tun be Tumutu, k'o fara misiri koreba fila kan ani kalansobaw. O waatiw la, dönni fanibolo bee lajelen tun be kalan Tumutu. Kalandenwtun be Arabula, Farajela ani Farafinna ka na dönniyaw nini karamogobaw fe. Ni Siraki y'a ka taama damine Tumutu, o b'a jira ko mogo hakilima don, barikatigi don, a be ko don, a be ko koro don.

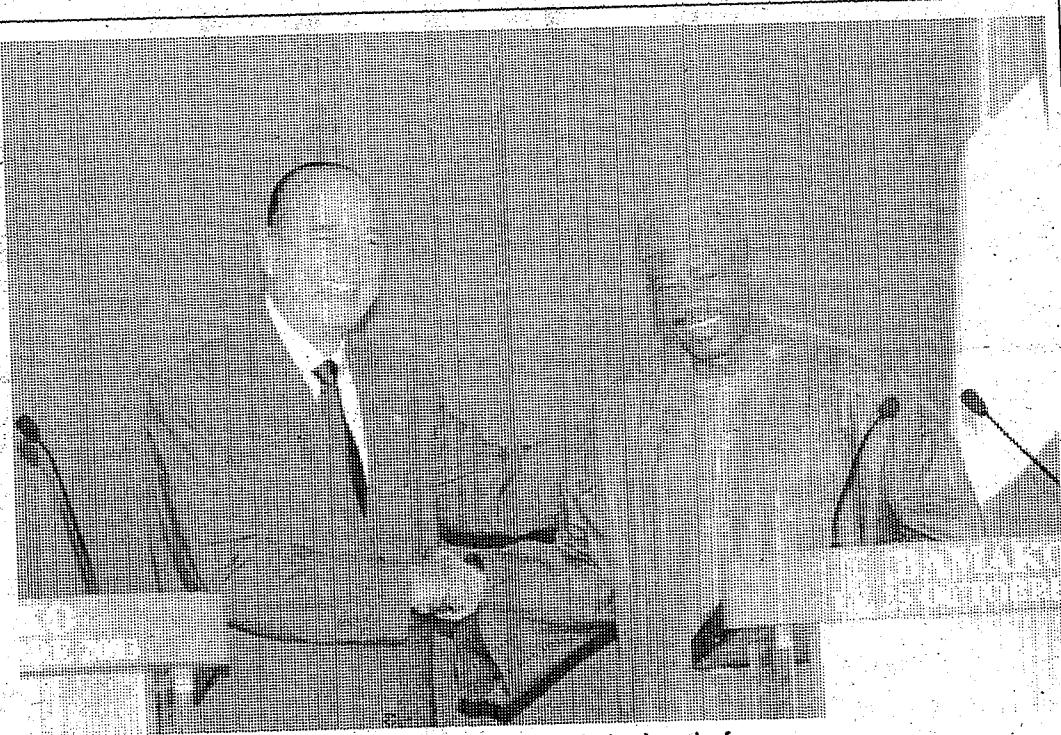
ISP ne 2, 3

KONKO	ne 2, 3
Faransi Peresidan Zaki Siraki ka tilefilataama Mali kono	ne 4
Peresidan Zaki Siraki / Zenerali Degolou metabada	ne 5
Mali Tungaran kewi kala jebabera Bamako	ne 6
Kakan malidou dönnikelabawayu daman lajé ke	ne 7
Kalaukena n° 10ban	ne 8
Okutoburukalo noco demekalo	ne 9
Méni ni jeddama yinwali fecce	ne 10
Mali Samatasé gewiye Gine Bisawoni Kodiwanibug3 niolatan na	ne 11
Mortani Peresidan lob niaryara	ne 12

Tumutukaw ye Siraki bisimila yéremahoronya keneba kan. Tumutu mara némogó kelen kó ka kéné-nama fifa, dugu méri ye kuma ta. A ye foli ni walenumandon ke jamanakuntigi fila ye. Bonya min be Faransikan Tumutukawbolo, Faransi n'a peresidan kanu min be Tumutukaw la, kabini lawale fo bi, Tumutu méri da sera o bée ma, n'o ye Mohamedi Ibarahimu sise ye. Méri tilala ka Tumutu dugu Konni ta ka a di Zaki Siraki ma, k'a jira a la, k'a be jate bi Tumutuka ye, wa a be jate dugu maabaw fe fana. Méri da sera a ka dugu gelyaw ma, n'o ye jiko ye, sirabako, cencenfu, keléli ani bajeliba gerenni. Peresidan ATT fana da tura o gelya kelen ninnu na, ka nesin a ka dunanba in ma. Faamakunben kofe, Amadu Tumani Ture ni Zaki Siraki ye hogonye ke sanga 45 kono, jamana fila kunkankow kan. ATT ye Mali fasodennumanya jala di Zaki Siraki ma.

Zaki Siraki fana ye Faransi ta di ATT ma, ka jamana fila ka teriya sinsin ka taa a fe. Tumututaama kuncera dugu donda la, cencenkulu sanfe. ATT ye Zaki Sirakifana yen ni Köröboromusow ni-arabumusow ka tobili dumanw ye. Peresidan Zaki Siraki ni Amadu Tumani Ture bora Tumutu hogonfe. U ka pankurun jiginna Bamako Senu pankurunjiginkene kan o jumadon kelen in na, nege kanje 16 ni tila waatiw la. Bamako méri, Iba Njai, Mali ka lasigidem min be Faransi, Musa Kulibaliani Faransikalasigiden Mali la, Nikola Noriman, olu de foloye masake fila bisimila pankurun yelenycenna kun na, duguma.

Gele kunkan 21 cilén kó, ani jamana fila fasaw folen kó, Siraki ni ATT jera ka foli di Sorodasiw, maabaw ani folikelaw ni döñkelaw ma. Pankurunjiginkene kan, Mali fan tan ninaanifolin'adonsenwjirala Faransi peresidan na, k'o ke bonba nebila ye. Jama miñ bora ka Siraki kunben ni Nelson Mandela kunbenjama te, san

Tegediragonbolo min be ben kofo

1995, o njogon ma deli ka ye Bamako kono folo, faamakunben na. K'a ta Senu, ka ná temé Falaje, k'a Farafinna ka kelenya taamasiyen sokala lamini, fo ka na se Bamako Meriba la, Jama yesira fan fila fa; tegere, don ni döñkili ma bo fosi fe.

Dow tun kelen be ka a seben finije kan, k'a yankan, «Zaki Siraki, Mali teri ani Farafinna teri», «Zaki Siraki an mako be Faransi donnisében na», ani dowrew. Faamakunben kuncera Bamako warabafleso koro la, n'o be welesisan «Bamako Fenkorofileyoro», ka nesin «Karefuri» ma, n'o ye denmisew ka nénajeyoro do ye. O yoroin na, Bamako dugulenw, Narew, Turew ani Darawew, sorodasikorow, komini 6 mériw, diine némogó, ka fara folikelawan, olu ye Zaki Sirakini ATT bisimila. U bolen kó yen, Bamako cemance la, faamawy'ukunda «Lotelei salamu» kan, o ye dunanjiginsoba ye bada la, ka Zaki Siraki bila yen. Sufé, nénajeba kéra Kuluba masakeso la ka Siraki fana ni dumuni, minfenw ani döñkili ni don ye

Sibiri don, okutburukalo tile 25, Amadu Tumani Ture n'a ka dunanba in y'u kun da Moti kan. Moti labenw fana barika bonyana kosebe. Bozow

ye kurunboliw ni Sogobow ke ka faamaw kunben. Dögónow fe yen, n'o ye Kaadowye, bonya nikarama kono, faamaw yelaadaladonw ni yorokonow laje. Dögónow ye Zaki Siraki ke Hogon ye; k'a banfula, a tanganabere n'a disa di a ma. Zaki Siraki y'i to Moti ka segin a faso la.

Benkan minnute mena Malini Faransi ce, taama in senfe.

Tumutu, peresidan fila sigira ka kuma sanga 45 kono. Bamako, masakeso la ani «paledikongere la n'u ni kunnafonidilaw ye hogonkunben, u da sera fen caman ma, ka nesin Mali demeni ma. Ben kéra fen minnu kan olu file nin ye :

- San 4 ka tugu njogon na, Faransi tena a ka juru kaní Mali la (sefawari miliyari 70). Olaban be wolo fen min na, o ye juru ninnu binni ye ka bo Mali kan na. O miliyari camanba ninnu bëna don jamana yiriwali dafe, i n'a fo senfe.

ATT y'a jira Faransi Peresidan na, ko Mali bëna a ka soro yiriwali fanba sinsin sene kan, kerekereñnenya la koorisene. Ninan, Mali be ke folo ye Farafinna kono koorisene na, nka koori labaara, izini te an ka jamana kono, k'a yelema ka ke finiw ye. Jamanakuntigi y'a jira kó tirikohin

(jōninw) minnu bē denmisēn na faamakunben in senfē ni Siraki ni ale ja bē u kan, olu dilanna fo siniwajamana kan.

Malidenw ka Faransilataa, ATT ni Siraki kumana o fana kan. ATT y'a jira ko maliden 120.000 nōgōn bē Faransi, oyelakodōnnēnwyē. Minnu dogolen don, ni sēben fan si t'u bolo, Ala kelen de bē o hake dōn.

Mali Tungarankew bē sefawari miliyari 40 lādon Mali kōnō san o san. O ni Faransi bē dēme min ke Mali ye san kōnō o hake ye kelen ye. O ni an bē wari min sōro sanu na san kōnō, o hake bēs ye kelen ye.

Ode y'a to ni ATT y'a jira Siraki la, ko malidenw ka tungalataa kūnbenni ka gēlēn, kūma tē a kēlēli ma. Faransi ni Mali benna min kan, o ye yuruguyurugu kēlēli ye Faransi donniko la. Sēben tē maliden minnu bolo Faransi, olu bē sēben ta walima u bē lasegin. Maliden minnu bē yen, ni se t'u ye nka u ka sēbenw dafalen don, Faransib'afé ka sefawari miliyari 4 di o tigilamogow ma, u ka segin u faso kōnō, ka se ka baara dō boloda u yēre ye. O temenēn kō, Faransi ye sefawari miliyari 6,5 labila bajoliba labenni kama. O nafolo in bē ke ka cēncēnfuw labō badinge kōnō, bawo bi-bi in na, ba yōrō caman gerennen don.

Zaki Siraki y'a jira, ko Faransi bēna a seko damajira ke ka jamana nafolobatigiw kun da Mali kan, ka fērētige, walasa ba joliba bē kōnōbo, ji ka se ka boli a fēre ma, ka jamana fan bēs labō.

Zaki Siraki kā nintaama in kēra nafaba ye Mali ma. Faransi Peresidan nisondiyara malidenw n'u ka peresidan kōrō n'o ye Amadu Tumani Ture ye. Mali demokarasi bē dakun minna, o fana y'a sewa kōsēbē. Ay'a jira ko, k'a damine Alifa la, ka na se ATT ma, nin ce fila ka baara no yera demokarasiko la Mali kōnō. Siga si t'a la, Mali ka sannayelen bē sabati, k'a sababu ke demokarasi ye.

Bakari Kulibali
Burema Dunbiya

Mahamadu Konta.

Mali ni Faransi : Gēleya kō ye hērē ye

Mali ni Faransi cē tē se ka gēleya bilen i n'a fō kōrōlen. Don o don a bē nōgōya ka taa a fē. Don bē na, a bē ke i n'a fō gēleya ma deli ka don jamana fila ni nōgōn cē. O don man jan bilen. Nansara ye yōrō o yōrō mara Farafinna, Mali marali gēleyara n'a bēs ye, bawo yōrō caman na, sigikafow kēra, ka nansara bisimila. Yōrō dōw la, mugu kanjē fōlō dōrōn, kēle jiginna so, nansaraw ye se sōro. Nka Mali la, a ma ke ten.

Kēle o kēlē, tilefē, kēle, sufē, kēlē. O misali dōw ye woyowuyankō kēle ye, Beledugu kēlē, sikasokēlē, Bōbōkēlē, olu n'u nōgōnna caman. O bēs tēmenēn kō, nansara ye san kēmē 2 ni kōnōgōn kē k'anmara. Uye jamana dancew bō, ka marabolow dancew sigi, ka fanga bolicogo fērē bēs lajēlen boloda ka jamana in tōgō da SUDAN Faransé, fo ka na se yerēta ma..

Yerēta nana dōfara Mali ni Faransi cē gēleyaw kan. A bē fōko kēlē kō ye diya ye. Onsana intun bē ben tīnē ma, n'o y'a sōro Faransi teriw tun ye fanga sōro Mali kōnō. Nka wote kēlē, Mamadu Konate ni Modibo Keyita de yefanga sōro. O yēre fana ma juguya, bawo Konate ni Faransi tun ka di.

gofērenaman ma ke a fē, Mali nana a yerēta nin cogoya in na tan. Ola, dōw y'a fō, ko Malika sēgenjuye peresidan Modibo Keyita no ye. Dōw fana b'a fō, ko Faransi de y'a ke ni Mali tolen don kō nin cogo in na tan. Bēs n'i ka faamuyacogo don. Nka nin kuma fila bēs b'a jira, ko Mali ka hērē sōroli, a ka basigī, a ka yiriwa, o si tē se ka ke Faransi kō. Hali Modibo kēli ka sosiyalismu sira mine ni Mali ye, o y'a sōro a ni Faransi Pariti sosiyalisi bolo tun bē nōgōn bolo. Nka o donw na, Faransi sosiyalisiw tun tē fanga la. N'iye bakasi kē surukuw cē la, ub'i dun. O de y'a to ni Modibo ka fanga ye gēleya suguya bēs sōro Faransi fanfē. Teriya donni Mali ni Irisijamana, siniwajamana ani sosiyalisijamana tow cē, o nana dōfara Mali ni Faransi cē gēleyaw kan, bawo a kēra i ko i ye den bōsi a fa la, ka taa a kalifa mōgō werē ma. A mana ke cogo o cogo, n'o den in ma sa, don dō, a bē wuli k'a fājini. Ode koson, anko Mali ni Faransi cē tē se ka gēleya bilen ka tēmē kōrōlen kan. U cē bē nōgōya ka taa a fē don o don. O Misali ye Faransi jamanakuntigī ka nani ye an ka jamana kōnō jumadon ɔkutōburukalo tile 24 san 2003. Peresidan Zaki

Dōgōnōw ye Zaki Siraki ke Hogon ye

Nka Ala y'a ke, Konate fana fatura. O kēlen min ke, fanga tora Modiba Keyita bolo. Mōgō caman tē min kalama, kabini Modibo Iakolidennama Senegali, nansaraw tun y'a ke a ka sēben na, ko k'a kōlōsi kōsēbē, bawo a tē Faransi fē. Modibo ka jageleya, a ka farinya, a ka tīnēfō n'a ka fasokanu, o de y'a to ni Faransi

Siraki y'a fo Amadu Tumani Ture ma «N terike, n terike sēbēsēbē», o ma tēmē mōgōw tulo kan. O b'a jira ko jamana fila gofērenaman da bē file kēlen na bi; n'o tē, jamana fila jamanadenw, olu kōnī taalan ye nōgōn ye kabini bi tē. «An taalan ye nōgōn ye», n'o ma danbe sinsin, o man kan k'a laafu.

Mahamadu Konta.

Peresidan Zaki Siraki, Zenerali Degoli tinstabaga

Zenerali Degoli, Alimankele filanan senfe, ale de ye Faransi bō bolo la. O kofe, Farafinjamana minnube Faransi ka mara kono, olu y'u ka yereta soro k'ale de to Faransi kunna. Zenerali Degoli sago tun ye Farafinw ka to Faransi ka mara kono, fo u ka se u yere koro don min na. A y'a ye minke o hakilila intena ne, a y'a jira Farafinw na, ko sanni u k'u yere ta, uni Faransi ka ke jekuluba kelen ye, ka don da kelen fe, ka bō da kelen fe. O lajini in fana ma sabati. Farafinna tilara fila ye : dōw ko an k'an yere ta, dōw ko an ka to Faransi ka mara kono sanni an ka bō an yere la. A kuma cayalen, Zenerali Degoli ye wote belebele laben, k'a jini Farafinw fe u k'u sago ta teriya ani faral la Faransi la n'o ye yere ta ye. O waatiw la, politikikele diyara «Erideya» la Farafinna yoro caman na, i n'a fo Mali, lagine ani Kōdiwari kono. Onimisa ni o dusukasi barika, bonyana kosebe Zenerali Degoli ni Faransila, bawolajini wərew tun be Faransi la, ka da a kan, olu de y'an mara, k'u ka hakilila don an kunkolo la, k'u ka taabolow don an koro.

A kera i komi u y'an dilan, wa u sago b'an na ka da o yoro kan. Farafinna tun kera i n'a fo Faransi den. An ka jemogobee y'u ka kalan ke yen, ka ke depitew ni minisiriw ye Pari. Nin bee kuntunye, ukana sekamuruti Faransi ma. Farafinna kanu tun ka bon Zenerali Degoli yoro kosebe, bawo Farafinw ye baaraba min ke, ka Faransideme alimankele foloni filanan senfe, o kera sababu numan ye Faransi ma. Fili kelen min ye Degoli soro Farafinna, o ye a ye Farafinw file ni dennifaya ne ye. Politiki baaraw hukumu kono, o dun ye farati ye. Politikikele la, den ni fa be fili nogon ka tine ma yoroni kelen. A b'o cogo la kabini lawale, dije fan bee, fo n'o y'a soro u da be file kelen na. O fili min ye Zenerali Degoli soro, peresidan Zaki Siraki be ka o latilen bi. Dije fan tan ni naani kono, Zaki Siraki kelen de be wuli tuma bee ka Farafinna lafasa, ka segenbaatojamanaw lafasa. A kera ne o ne ma, Faransi ye jamana minnu

mara Farafinna, a be olu don ka teme bee kan. An be se min na an i an te se min na a b'o don.

An be son min ma an i an te son min ma a b'o fana don. Dinesokelenya tile in na, a ka kan bee k'i miiri k'i taasi, ka

sira numan ta. Peresidan Zaki Siraki ka taama senfe Mali kono, siga si t'a la, an y'a ye k'a fo ko Mali ter'don, Mali kanubaga don, Mali demebaga don.

Mahamadu Konta

Peresidan Zaki Siraki ka Tariki

Zaki Siraki bangera nowanburukalo tile 29, san 1932, Pari, arondisiman duurunan kono. Nka a buruju be bō Faransidugumin na, obewe korezi. A moke fila bayanfan an i fayanfan bee tun ye lakolikaramogow ye. A fa yere, n'o togo ye Faransuwa, o tun ye waribon (banki) baarakela ye. A ye baara ke pankurundilanyoro fana na. Zaki Siraki ye a ka denmisennnya diyabo a jema bawo se tun be a man saw ye, wa den kelen tun don fana, (a kōromuso do tun be yen, o fatura k'a si to kalo 18 na). A kanu tun ka bon a ba yoro kosebe.

Siraki ye furu ke marisikalo tile 16, san 1856. A muso togo Berinadeti Sodorōn de Kuriseli. O kofe, a y'i togo seben sorodasiya la a yere ye, ka taa Alizeri, Faransi Sorodasiw fe.

San 1962, o y'a soro a be san 30 la, minisirijemog Zorizi Pönpidu ye Siraki ke ciden ye a kerefe. San 1967 Siraki kera Korezi depite ye. A tora o depiteya in na fo san 1993.

San 1967, k'a si to san 35 la, Zaki

Sirakikera Faransi hadamadenyakow jenaboli cakeda sekereterideta ye. San 1969, zuwenkalo tile 15, Zorizi Pönpidu kera Faransi peresidan ye. O ka fanga kono, Siraki kera jamana baarakenafolo cakeda sekereterideta ye, min ni depitebulon be baara ke joggone. Okofe, a kera Faransi seneko n'a togodaw yiriwali minisiri ye, ka taa ka ke Faransi kōnōnakow minisiri ye. San 1974, awirikalo tile 2, peresidan

Pönpidu fatura. O sogola bonyana kosebe Zaki Siraki kan. O kelen min ke, a gerela peresidan Zisikari la, fo ka ke o ka minisirijemog ye, san 1974. An'oma mœen joggon bolo. Aye san fila ke, ka tile k'a joyoro labila ni mankanba ye, k'a yere toglapariti sigisenkan n'o ye «RPR» ye. «RPR» ye pari mériya soro san 1977. Siraki tora Pari mériya la fo k'a ke peresidan ye san 1995. San 2002 wotew senfe, Zaki Siraki seginna ka ke peresidan ye tuguni o kuntaala ye san 5 ye.

Salim Togola

Faransi Peresidan fila nana Mali la ka kōn Siraki ne

Faransi peresidan fila nana Mali la ka kōn Zaki Siraki ne.

San 1977, Waleri Zisikari Desiten nana an fe yan. O kera feburuyekalo tile 13 ka taa se a tile 17 ma.. Aka taama senfe, Zisikari taara Tumutu. Ataara Tumutu karamogobaw fo. Jingarayiberi misiri, Sidi Yahaya ka misiri ani Sankore misiri a taara i ne da olu fana kan. Bajinde sugu, a y'o fana yaala. Erene Kaye, o ye Faransi taamakela do ye, kabini san 1828 feburuyekalo tile 29, o nana Tumutu laje, o jiginna so min kono, Zisikari taara o fana laje, a ka taama in senfe. San kōnoton o kō, Faransi peresidan wəre nana Mali la, n'o ye Faransuwa Miteran ye. Miteran donna Bamako sibiridon do fe, nowanburukalo 15, 1986 san na.

Miteran taara taasibila ke Farafinna sorodasikorow ja nakō la, minnu tora kele la ka Faransi bō bolo la. Miteran fana taara a ne da Tumutu kan, ka yoro kōrō laje. Osenfe, a taara i nedā nakō do fana kan. Onakobebelebele in dilanna cencen kan ni Faransi dugu do ka deme ye n'o togo ye Senti.

Solomani Dunbuya

Tungarankew ka lajeba kera Bamako

An ka fanga sabanan nəməgəw y'a faamuko maliden minnu bə kəkan ani minnu bə faso kono, an bee lajelen ka kan jamana in na. A joli ye bee kunko ye, məgo man fisa ni məgo ye. O hukumu kono, tən sigira tungarankew təgo la min nəməgəya bə Abudarahamani Serifu Hayidara bolo. Tungarankew ka tənba in sigikun ye ka feərewtige minnu bə seginni nəgəya faso kono ka feərew tige minnu b'a to ni tugarankew bə se k'u to i sigiyorow la k'u ka nafolow labaara faso kono. Ka feərew tige minnu b'a to ni tungalasigi bə nəgəya u bolo, səbenkow, baarakow an'u ka denbayaw Iadamunicōgo numan nasiraw la.

Tungarankew ka lajeba in daminəna ntənəndon əkutəburukalo tile 13 k'a kuncé jumadon kalo tile 17 san 2003 Paledikongere la. A nəməgəya tun bə jamana kuntigi bolo, Amadu Tumani Ture. Minisiri nəməgo tun bə kəne kan, Mohamedi Agi Hamani, Depitebulon Peresidan tun bə kəne kan, Iburahima Bubakari Keyita, ka fara Goferenaman minisiriw, minisiri nəməgo kərə : Yunus Ture ni Mande Sidibe, jamana fangabolow nəməgəw, lasigidenwani maaba caman kan.

Jamanakuntigi fəlo ye kuma ta, ka

jama bisimila ni foli ni waleñumandon ye. A y'a jini lajekelaw fə, gəleya minnu b'u kan u sigiyorow la, olu bee lajelen ka fəsəfəsə, fura ka jini u la. U bə gəleya minnu fana sərə faso kono, o fana b'o cogo kelen na. U lanini ye fən o fən ye maliko la, jamanakuntigi y'a jini u fe, u k'o bee pereperleatige. Minisiri min nəsinnen bə kəkan malidenw ka kojew nənaboli ma, Umaru Hamaduni Diko, ye kuma ta jamanakuntigi tilalen ko. A y'a jira ko Mali jigi ye Ala ye, a jigi ye tungarankew ye, ubisimila, u n'an bə ku. Jamana yebaara minnu kə walasa ka kəkan malidenw joyorə bonya fasobaara la, a da sera o ma, n'o ye tən sigili y'u təgo la, ka tila k'u təgolaminisiriso sigi ka fara o kan. O kofe Abudahamani Serifu Hayidara kumana, ka jamana nəməgəw fo tungarankew dəmeni na, Mali kono an'a kəkan. Tile duuru kera tungarankew ka lajeba in baaraw la. O baaraw kera Silamew ka soba la Hamudalayi. Səbenw ye min jira, oye ko Maliden miliyən 4 de bə jamana kofe. Nka minnu ləkədənnən te faamaw fə, olu fana ka ca. O tungarake bə miliyari caman ladon fasokənəsanə san. Duguw bə jamana in kono, olu ka balo, u ka feərebə u ka

lanpow ani denmisənw ka kalanko musakaw, o bee bə bə tungarake bə kun. An ka tungaranke ninnu bə min ladon faso kono, u b'o nəgən fila, fo saba nəgən ladon u sigilen bə jamana minnu kono, o fanga n'a duguməgəw kun. Jagokelabaw, diinənəməgəbaw dəgətərəbaw, ləkəlikaraməgəbaw məgəkalannenbaw nansaradənniwa na, farikolojənajekelaw, sekoni dənko karaməgəbaw, magobatigw, fən o fən ni nafolo ni dənni bə sərə o la, a fitin n'a belebele, dije fan tan ni naani kono, i b'a sərə maliden də b'o ke, tunga fə. Kəkan malidenw ye məgo 200 de bila ka na kuma u təgo la. Faso joli, səgenjukeli, u jəyərə politiki baarawla, olutəmənen kə, kobebele wərə bə yen min kəlen bə k'u kamanagan; o ye u denw ka koye. U den minnu wolola tunga la, olu laməcogo kəlen bə k'u jəre kosebə. Tubabujogowanitukorəməgəw jogow de bə o denmisən ninnu na. Feərew minnu bə se ka tige k'olu bə waraya la, k'u ləsegin məgəninfinya la, u da bəna se o fana ma lajeba in senfə. Tungarankew ni foli ka kan. Ka kəngəjugu muju, ka minnəgəjugu muju, ka siyərəjugu muju, ka danbetiñə ku, ka nin bee ke faso ye, malidenw ka fo. Hali n'a ma dən u ye, Ala b'a dən u ye.

Mahamadu Kənta.

Malidenw nakoba filanankə bə Kədiwari

Nali jolen ka kalo naani ke k'a sababu ke mankan dali ye Kədiwari, nali daminəna kokura. Nakoba filanak məgo fələw ye maliden 720 ye minnu donna Bamako taratadon əkutəburukalo tile 14, məbili 10 kono minnu labenna Mali ka lasigidenso fə Kədiwari.

Ubətə Abijan, nabaaw tun ye 787 ye; lagine ka 2, senegalika 1 ani moritanika 1 tun b'ula. Taamabaa 63 jiginna Sikaso. Məbiliw ye tile saba ke sira fəka sərəka dən Bamako. Unana sira kərə fə n'o ye Kədiwari, Gana, Burukina Faso ani Bamako ye, ka temə Sikaso fə.

U selen Modiko Keyita

təgələfərikolojənajeyorə la, bisimilabagaw tun bə kəne kan, Maliden minnu nana nin nakoba filanak na, u y'a jira k'u nakunw ye fagali nəsiranyə, basigibaliya ani binkanni minnu bə ka ke malidenw kan u sigiyorow la Abijan. In'a fə məgo fəlo nalən w y'a jira cogo min na. U ko fana k'u nisəndiyalen don k'a sababu k'u sera faso la hali ni gəleyaw b'u ne yan. Minisiri min nəsinnen don kəkan malidenw ma ani jamanaw dorogoli ma nəgən na Hamaduni Diko y'u bisimila ni jigisigikumaw ye. U təgəw səbennən ko bee taara i ka dugu la.

Mohamedi Tarawore
Badama Dukure

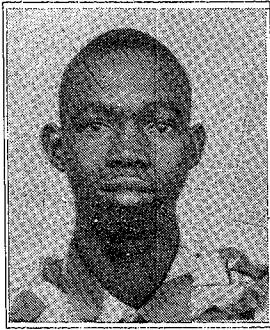
Dunan 129 minəna Angola malidenw bə minnu na.

Dunan 129 minəna Angola polisi fə minnu ka səbenw dafalen tun tə, n'u bə bə Afirikisantərali ni Afirki tilebinyanfan na, i n'a fo Angola dunankow nənaboyorə y'a jira cogo min na. Dunan minənen, u caman bə bə Kongo fila la, Lagine ani Mali. Irilandikaw ni Afirkidisidikaw fana tun b'u la. Dunan ninnu caman tun b'u dogo ka jago ke. Nisəngoko ciyakəda y'u ka yərə datugu. Angola goferenaman tun y'a jira ko sənni əkutəburukalo tile 30 ka se, dunan bee k'u ka səbenkow nənabə walima u bə gen. Kabini kələ banna san 2002 awirikalo la, Angola goferenaman ye dunan dogolenw nəmineni dəmine. Badama Dukure

Nogoko kunnafoni

Jinan san 2003 la, anw tasonakaw ye geleya soro nogoko la ka da a kan an ye sanji soro joona.

An ma nogo soro joona ka a don senefenw koro. Nogo be soro waati min na, o y'a soro se n e f e n w n o g o d o n t u m a

Seku Samake

tun b'a fe ka teme; kerenkerenneny la koori.

O temenen ko, nogo ma laboli ke. Filanan minen minnu jiginna an fe yan duguw y'u jo n'olu musakaw ye (minenw n'u saraw). O kono ye geleyaba y'anw senekelaw kan. N'a fora minenw ma na joona, ka laban k'olu musakaw da anw senekelaw kun, o ye ko gelenba ye senekelaw kan.

Ne b'a nini nemogow fe, geleya min y'anw soro minenko la ninan (koori nogofin, nogaje ni furaji), u k'a laje o nogon kan'an soro san nataw la. Ala sago Mali nemogow sago. U k'u seko damanjira ke, nogo ka soro joona san were.

Jinan ko koori kilo kelen bena san doreme 40. Ni nemogow tun sera ka do fara koori songo kan san nataw la o tun be diya an ye kosebe. Jilan minenw songo cayara kosebe. N'i ye minenw songojate minen koori kilo kelen 40 ka dogo.

Seku Samake
Sekiteri AW Tasona Falo-Bila

Gintanba kera Ngonon kono

Okutoburukalo tile 15 n'a 16 kera gintanba ye Ngonon, ninan san 2003 la. A tile 15 don Mali musow ni denw ka minisiri ni maaba caman nana Ngonon ka soro jiononkaw dafalen tun don ntolatankenba kani n'a f'dakonoin. O kene kan, cikelaw ka yerefasatonba «Sekizakon» nemaa n'a ka cidenw tun be yen, i n'a fo Isa

Ongoyiba, Yakuba Ture, Amadu Tarawele, Banini Mariko, ani Ibarahima Baba Jara.

Okadara kono, maajemaaw kumana donba in kan. Uy'a jira komuso joyoro ka bon. N'i ye ofisidinizeri ke misali ye, omaloturu n'abaara towla, musow be kemesara ce baaraw la. Minisiri ye bonya caman di musow ma i n'a fo warije ni minenw.

Okutoburukalo tile 16, jamanakuntigi n'a ka jama nana. U ka taama nesinnen tun don dunkafa sanyelemaseli ma min be ke dije seleke naani na san o san. O fana kera gintanba ye. Dunkafa tonba min be dije kono n'o ye. «Fawo» ye, o ka cidenkumana kosebe sabudijelatige fosi te sabati ni konobara ma fa. Jamanakuntigi yere ye kuma ta ka jiononkaw fo, ka ofisidinizeri baarakelaw fo. Kobee k'ijja baara fe. Moggo moggo, n'i ma son baara ma, k'i be t'i jo ni marifa ye mogow ne ka bositigila ke, ni min y'i soro i yere no don. Ko n'Ala sonna, a bena kana sabati Ngonon mara kono. O benna jama ma.

O temenen ko, jamanakuntigi y'a jira ko forow ka caya i n'a fo jir kari nka mogokelen forotigiw kan'uhakililatige k'u ka forow be to u bolo, k'a ne be jini.

Ibarahima baba Jara
Surukutu (K 18) Dogofiri Jabali

Poyi... : An bara kan

An kana ninne fen kelen ko,
o de be mogoo to ko
o de ye folomogow konoagan
Ni tow wulila k'u jo,
Siginboloma son man di i fana ka wuli
k'i jo.

Kalanbon ni sibon ka noro nogon na,
nijiri diya be yelen a mo fe, u na nogon
seere bo. Kalantonkun kan yereyeci
kecogo numan ka sinsin,
o mana ke kalanko na sinsin
Gafe caman na dilan k'o sabati,
sigida yiriwali fana na sabati

Dokala Yusufu Jara
bamanankankaramogo don Bamako

Nisondiyakoba saba kera Mali kono san 2003 in na

Ne be kuma san 2003 kan. Baara minnu kera a kono, jamanakuntigi Amadu Tumani Ture ani jamana nemogow fe, olu ye ne nisondiya kosebe. Nisondiyako saba kera Mali kono 2003 la, an be Ala barika da o la, ka dugawu ke Mali ye. Ala ka here caya halibi jamana kono. Folo ye lakliko ye, sabu lakolidenw ye kalan ke ka ban mankan ma wuli. A filanan ye sanjiko ye. Sabu sanji min nana ninan, Mali fan be ka sanji soro, soroogo kelen na, an ni o ce tun ka jan. Nisondiyako sabanan, okera Mali ka yertaseli sanyelema ye. O kera seli ye, seli dumanba, sabu a ka ca ni san 15 ye bi, jamana nemogow ka yertaseli don da la nin cogo la, an ni o ce tun famana. Denw wolola o kono olu tun t'a don yertas ye fen min ye. Jamana kellekcew n'u ka fini kuraw ni maramafen kuraw ye ne nisondiya kosebe. An be se k'a fo, ni jamana sera ka taa nin cogo la, o ye tare tare ye, sabu an ye korelen caman ye. An be dugawu don, Ala ka samiye to labancogo numan di an ma. Ala ka jamana nemogow ben, Ala ka jamanaden funun fo nogon ko.

Yaya Mariko Kalabankoro
Kati mara

Musomanninw ka lamo baliya

Ne ye ko do kolesi togodaw la, o dabaliban be ne na, n'o ye togodalamusomanninw ka ko ye. Musomanninw te lamo togodaw la tugun, kabini u be san 6 la, a do be taa lamo duguba kono. O kelen don fadenya y'an fe yan. Ni mogoo min denmuso ma taa duguba kono bi; ut'o jate mogoo nenanman ye ka soro kabini dugubakonota ali - daminen, denmarabaliya fanga bonyana. O fana t'a gelenmanyoro ye. Nidowtaara san kelen t'u segin; do be ninne faso ko. Nk'otemusomannin noye; o de ye denmasaw noye. Caman ni den be bo duguba kono ka na faso la. Tiye na, o geleya b'an fe yan. Nin wale ni silameya be ben wa? Jilinkali gelen!

Nuhun Legaran Kulubali
Balikukalankaramogo
Karaya Kurujula Kita

Kalan ye dijn̄e fitin̄yeelen ye

Nbalimaw, an k'a dōn k'an ka jamana kōn̄ yan, halib̄i mogokoroba dōw ma fosi faamu kalanko la fōl̄o, bawo sonyali ni binkanni minnu bē ke, u hakili la k'olu bē de ye kalan sababu ye walima an ka jamana n̄emogoyaso ka kumbokola don. Musokoroba b'a la, cekoroba b'a la hali denmisēn faamuyabaliw b'a la. Ne hakili la, min ye balawu, sonyali ni binkanniy ye, olu tē kalan no ye wa jamana n̄emogoyaso ka kumbokola te. Waatise don.

Ne bēna nin kuma sementiya ni nin cēnin n'a terike fa ka kumaw ye ka jēsin san 2003 setanburukalo tile 8 ma (Balikukan donba) :

- Baba, munna e ma ne terike Musa Kane don kalan na?
- Ee! Fuseni Kulubali; i terike Musa Kane te don kalan na koy!
- Baba, ka da mun kan?
- Nden, kalan nafa de ka dōgō sa; sabula fosi te kalan kalansowla tugun fō karatukaratu ni binkanni ni sonyali. Ee! Baba, e m'a dōn ko denmisēn kelen-kelen bē ka kan ni kalan ye? I m'a don fana ko hadamaden bē ka dinēlatige damine ye kalan ye. Wa dijn̄e fitin̄yeelen fōl̄o ye kalan ye.
- Eeden! n'i kalanna, i bē mundē ke.
- Baba, n'i kalanna i bē ko dōn, wa i bē dege sebenni na fana; i bē se k'a kalan fana, wa i ni mōgo satumajan hakilila bē kuma; i b'u ka ko kelenw dōn i n'a fō i n'a sigilen don nogon kerefē ka kuma; wa okumaw tē kōrōbō fewu. Baba, n'i kalanna, i na se ka kuma mōgōfē, i ka'dijenabō ni mōgo minnu ka saya bē ba caman bō. Wa kalan ye hadamaden bē halala ye f'i kaburu.

Baba, bamananw ko «mōgo tē kōrō kalan m». Okuma in n'a kōrōbē nogon na sabu an ka jamana in kōn̄ bi, kalan suguya ka ca; (nansarakalan bē yan, larabukan bē yan, an ka todunkan balikukan bē yan, nkokalan bē yan).

Ni e m'i den don kalan na, a na dimi i salen su kōrō don dō. Wa u ka dijenatige na don bōgōla: Baba, ne ni n'fa hakili bē kuma sisān wa n'fa sara k'a sōrō ne fitinin don. Nka, a ka dijenabō na kē misali y'anw ka du kōn̄; sabu a tun kalanna. Baba, n'i denw ma kalan; u b'i cekorobalama kunnagosi dē, wa e na k'u jugufōl̄o ye, u na to kalanbaliya ni kodōnbaliya ni filiw dibi la fo badaa.

Baba, e m'a dōn ko Farafinna dōnni

kōrōba caman bē ka tunun k'a sababu k'an ka kalanbaliya ye; wa dijn̄e bēna se yoro dōma, n'i ma kalan, i n'a nini k'i mansa salenw su lawuli k'u ninika i ka kalannadonbaliya kun nā. Wa i denw bē ke mōgo kunnagosilēn wye fadenw ce la. Baba, n'i m'i denw don kalan na, i na k'u jugu fōl̄o ye dijn̄e na ani lahara. Wa i na kiiri u ka kalandonbaliya la sini jō don kiiritige bulonba kōn̄; wa jalaki gēne na da i kanfana, bawo mansa ka baara hakē fōl̄o y'a den ka kalannadon ye.

- Ee n den ! Jaa ne tun ma kalan faamuya cōgo si la. Ne tun y'a faamuya a n̄ejugukan. Ika nin kumaw koson n̄sonna kalan ma. Iterike Musa Kane bēna don kalan na.
- N den, hali ni nansarakalan ni larabukan karamogōw ma son k'ata kalan na n buranke y'an ka dugu balikukan karamogō ye; ne b'a bila ka taa yen.
- Baba, i den don nin kalanw dōlakelen na, wa kalan bē bē makoba n̄e an ka jamana in kōn̄.

Adama Kulubali Animateri 4nan
Jalakōrō Kula Kulukōrō

Kōrōko

Kōrōw n̄ena nka fēn̄ do jate minēna kōrōla, a ma den kosebe. Sēmudete dun kelen don ka do fara «porodiw» kan; n'a fōra ko kōrō ma den, o ye baara ye. U ye minēn w julu don sēnēkēlaw la i n'a fō misiw, dabaw ni wotorow n'u nogonaw. O bē dikun ye min ye kōrō min ye, n'a fōra k'o ma den kosebe, sēmudete dun tēna fēn̄ bō juruw la. N'u m'a laje ka dōonin bō juruw la, a bē gelēya dē.

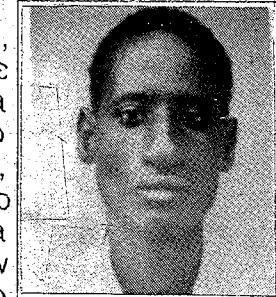
Modibo Jalo
Balala animateri Jākōrō Kita

A' y'aw cōgo dōn bagaji la

An ka samiye cōgo ka n̄i kosebe. Ne bē laadilikan min fō kōrisenelaw ye, u k'u cōgo dōn bagaji la sabu fēn̄ puman te.

Ne y'a kōlōsi, kabini kōrisene daminēna Kita san 1994 fo sisan, sanosan, bagaji ka mōgo fagata, bē ka caya. Sabu dōw b'a ke ka so walima tiga ni, no furake. Oye ko cējuguba ye sabu a ka telī mōgo faga fe kosebe. Nin zuwenkalo la, dugu dōbē Kita mara la ko kurula, kōn̄ do senfē, muso dō ye sofari dilan nka «gazi» tun b'a la. O don ma diya sabu mōgo 42 dara Kita dōgorōsoba la. O nogonna do fana kera Dunbaga Sagabari mara la, Kita. O tun ye du kelen mōgōw ye.

Pate Boli Danbanna Kōfēba Kita

Pate Boli

Dijn̄e katimu

Ne ye «Kibaru» kanu kosebe. Ne b'a nini «Kibaru» n̄emogōw fē, u ka to ka dijn̄e sigicogo katimu (dijn̄e sigicogo ja) sēben «kibaru» kōn̄ hali n'a kera sijē kelen ye san kōn̄; walasa anw cikēlaw ni mōgo minnu m'a nasansarakalan ke, an bē se ka dijn̄e sigicogo dōn, ani fēn̄ minnu bē Farafinna, ka se k'olu dōn.

Madujan Jara
Fo Kurumu Kiyan

«Biyenaliy'andanbeye

Ne nisondiyalen bē nin foli lase «Kibaru» baarakela bēs ma, ani arajo Mali baarakelaw; n te ninē peresidan Amadu Tumani Ture kō.

N bē kuma «biyenali» kan; an danbe y'o ye. Nka, a kuma caman kera wali kandela, o kera sababu ye k'a goy'an ye. Ne hakili la, yērēko : mōgo de bē fara i kan; i te fara mōgo kan, nka an ta in kera i n'a fō an y'a ke nansaraw ye, bawo tile 10 in kōn̄ an ma se ka fosi faamu a kō la, n'a bōra an ka peresidan Amadu Tumani Ture kelen ka kumaw la, sabu a y'an yēre ka kanw fō. Fulakan ni bamanankan, ani kōrōbōrō kan na. O diyar'anw ye kosebe.

Hamadi Aturu Boli
Danbanna Kōfēba Kita

Mali dönnikelaba minnu be kókan olu y'u damana laje ke tungarankew ka lajeba senfe

Mali dönnikelaba minnu be kókan, olu hake be ta 1000 ni kóla. Ucaman y'u ka kalan damine faso kóno yan, ka soro ka taa a to laban farajela. Adow tilalen u ka kalan na, uma segin bilen. Dow yere seginna faso la nka dönni min b'u la, u ma se k'o waleya, u seginna uboyorla. Dow yere ni fanga ma se ka ben. Medibotile la, dow bolila sosiyalismu ne, kataa. Musatile la, sara dögoya ani a kebaliya a waati la ka fara politikikele kan, o fana kera sababu yeni mögökallannenba caman bolila. Faso ye musaka caman don ninnu ka kalan dafé, kabini u fitinin fo k'u ke kalanden korobaw ye, ka tila ka burusi di u ma, u ka taa kalan na jamana werew kan.

An be don min na i ko bi, demokarasi nana, mögökallannenbaw tönoni dabilala. Caman seginna faso la kaban, i n'a fo Majasa. Magiraga. Maliden fölöminye baara ke NAZAla, Lamerikenw fe yen, ale don. Ale ye matematiki kalan ka se a dan na. Abe Mali kóno yanbi, a ye pariti dösigi sen kan. Seki Modibo Jara, ale fana be lamerikenw fe yen. Ale ye mansin dilan min be taa dolow la. Ale fana be to ka na faso kóno, ka denmisénw deme u ka kalan minne ni sebe ye. Porofoseri Jola Bagayoko, ale be lamerikenw fe yen. Lamerikenw ka sannakalansoba do be yen, ale y'o nemogó ye. Ale fana be to ka na faso la, ka na fila-fila fo lakoliden korobaw ye. Nka an ka mögökallannenba minnu be dijne nefé, ni u te na faso la, o de ka ca. A ka kanbi, olu k'u kófile Maliba la, k'a deme n'u seko damajira ye, an ka se ka bo segenjugu dingé kóno. Faso mako b'u la cogo minna, u fana mako be faso la ten, bawo Mali be se ka jo u jigi kóro, k'u ka ko caman nénabó u ye u sigiyorla. Maliden mögökallannenba 230, minnu be baara la sannakalansobawla, jamana 20 nögón kóno dijne nefé, olu lakodónna. U be baara la jamana minnu kóno olu file : Faransi, Alimanjamana, Irisila, Poloni, Fenlandi, Cakiwalakiw fe yen, Beliziki, Kanada, Zapon, lamerikenw fe yen,

Mali tungaranke donnikelabaw

Benen, Kódiwari, Senegali, Burukina, Lagíne, Tunizi, Misirajamana, Nizeri ani do werew. Olu la, mögök 40 ka dönniya be boli dögötöröya n'a nasiraw kan. Sene ni baloko nasiraw, mögök 35 ka dönniyaw be boli olu kan. Soro yiriwacogo, mögök 40niko. Matematiki, Fiziki Simi ani dolo dönniyaw, mögök 40niko. Kiiritige, sariyakow, mansinw dönniya, sojo dönniya, Enfórimatiki dönniya, kunnafonidi dönniya, kanko dönniya, Enzenériyakalan dönniya o karamogobaw, olu hake fana ka ca kókan malidenw na.

Jatemine werew kera minnu y'a jira ko maliden mögök faamuyalenba 390 be cakedabawnitönbawla, joyorobaw b'u bolo dijne nefé, olu fana be se ka

faso deme u seko damajira la.

Mögökallannenbaw ye u ka nögonye ke dakun filia kan: Mögökfaamuyalenba minnu be baara la dijne tönbaw kóno, olu lakanani feerew bolodali faso fe, o kera baara fölye. Dakun filanan bolila fen min kan, o ye ka feerew tige minnu be se ka ke sababu ye ka seginna nögoya dönnibagaba ninnu bolo faso la. An hakili b'a la, san damado ninan kó. Mali mögökallannenba caman bëna segin faso la. An hakili b'a la, goferenaman fana bëna a seko damajira ke, ka tungarankew deme. Hali ni minnu ma se ka na, olu ka se k'u to u sigiyorla ka baara ke faso kóno.

Sekina Jawara ni Mahamadu Konta

Ansongo : Goleya ni Seyina bënnna

Dakabanako minnu kera zuluyekalo tile 8 temenen in na, Seyina dugu (Ansongo komini fe) ni Goleya ce (Buma komini fe) n'u bee be Ansongo serikili fe, olu koson fokaben nögonye do ye kélé nögonye fara nögón kan okutoburukalo tile 11n'a tile 12 Hariba dugu kóno. Nögonye ani nemaaya tun be sigidaw mögök bolo, mara nemogow, sigidaw nemogow ni mögök hakilimaw werew.

Nögonye in kun tun ye ka kelew dalasa, ka ben ni basigi sabati dugumogow ce minnu ka kan k'u ka sorow n'u fanga nesin u ka yiriwali ma. Jamana kiiritigelaba min be Gawo kiiriso la, o y'a jira ko fokaben be se ka ke dugu filia ni nögón ce ni soronnalidonbagaw ka jen ye. Min ye hangili fan ye kow be nénini sariya fe fo k'u s'u dan na.

Hakilijigin na, mögök 4 sara ka 9 jogin Goleya ni Seyina ka kélé in senfe. U ni berew ni tamaw ni marifaw tun ye nögón soro nténendón zuluyekalo tile 8. O kono tun be kiiriso la. Sannni o kiiri ka tige, sariya y'a kón fan filia kelen-kelen ka baara ke kéné in kan.

S. K. Hayidara ni Badama Dukure

Kalankene n° 10nan

An be tème ni joli taamasiyènw ye halibì.

7) Tiirinin, tiiri dalen walima ci : (-)

Tiirinin, gafe dòw kono a be fo a ma tiiri dalen walima ci ye jolanw dò ye. A taamasiyèn ye nin ye : -

Jatekalanna, tiirinin bədəbəlijira. Misali : 5 - 3 = 2

Masalabolo kono, tiirinin be se ka sigi kumasenw damine na, a be se ka sigi kumasen kono fana.

Misali fɔ̄lo :

- Ali, na an ka taa lakoli la.
- E ! Isa, waati sera wa?
- I da yan ! Ne koni taara.

Misali filanen :

Folenw na -Sibiridon ye donnafila ye - o dɔ̄rɔ̄n de tora ne hakili la.

Neçiw :

Misali fɔ̄lo la, masalabolo ye kumajogonya ye. Isa taara Ali nɔ̄fe u ka taa nɔ̄gon fe lakoli la. Tiirinin be «kumakanw danfara» Musow kalangafe DNAFLA 1991 n° 38. A b'a jira ko : «kuma kebaa yelemana, kuma bora da dɔ̄la ka taa da wère la...., o la, a be sigi sira kura ni sira kura.» Bamanankan sèbenni sariyaw n° 119 Daramani Tarawele.

Misali filanen na, tiirinin be hakilila do kun n'a kun na kumasen kono. Sèbennikela ye tiirinin ke hakili la in kun n'a kun na, k'a jira o ka bon a ma. Tiirininw b'o hakilila labo, a be pereperelatigè mindi k'ojira kene kan. Kolosili : An be se k'a fo tiirinin neçiyè fila ye : Ka kuma latemecogo jira kumajogonya kono ani ka hakilila do jira a nafa kama, (a ka pereperelatigeli kama).

8) Cikafolan

Cikafolan ni tiirinin, tiiri dalen walima ci bëe ye taamasiyèn kelen ye, n'o ye nin ye : -

Nka cikafolan be sigi dajè kono :

Misali :

K'a kala-kala

K'a sogo-sogo

K'a kèle-kèle

Neçiw

Bamanankanna, a ka ca a la, cikafolan

be dajè kerenkerènnèn kono minnu bëwele dajè filaninw. Misali ninnu na, dajè ninnu bëe ye walew de ye. Wale minnu don, u kumaden fila bëe ye kelen : u ye suguya kelen ye, u ye sèbencogo kelen ye, u ye koro kelen ye. Cikafolan bë ukafo, k'a jira ko wale in bë ke ka taa ka segin.

Kolosiliw

1 - Kala-kala (wale) ani kalakala (togo) te kelen ye.

Misaliw : N ka fini faralenba don, n b'a kala-kala. (wale)

Kalakala caman be foro la. (Togo) Sogo-sogo (wale) ni sogosogo (togo) te kelen ye.

Misaliw : Kaliya be ka n sogo-sogo (wale).

A ka sogosogo juguyara (togo).

Kèle-kèle (wale) ni kèle-kèle (togo) te kelen ye.

Misaliw : U be ka nɔ̄gon kèle-kèle fu. (wale)

Kèle-kèle cayara sogo la (togo)

* An be don minnaikobi, Bamanankan sèbenni sariyaw la, bën ma ke cikafolan sigili kan nininikela bolo bɔ̄nnaw kono. Misali : dòw b'a sèben dege-degeli, dòw fana b'a sèben degedegeli. Nka min be kalanko minisiriso cakedaw ka gafew kono, o ye dege-degeli, sama - samani, o n'a nɔ̄gonaw, ka cikafolan sigi.

* Hakelanw na, dòw b'a sèben : Kelen-kelen, fila fila, keme-keme, dɔ̄rɔ̄me-dɔ̄rɔ̄me, ka cikafolan ke u ni nɔ̄gon ce. Kalanko minisiriso cakedaw fana b'a ke u ka gafew kono o cogo kelen na. Nka kanko nininikela dòw b'a sèben :

kelen kelen, fila-fila, keme keme,

dɔ̄rɔ̄me dɔ̄rɔ̄me ka cikafolan bɔ̄ yen.

2 - Dajè suguya dòw be yen, a be fo olu ma dajè njanaw. Dajè njanaw be jate kumasen kelen kelen ye dajè kelen ye. Cikafolan be sigi dajè njanaw dajè kelen-kelen ni nɔ̄gon ce.

Misaliw : Dugutigi-y'an-wele (donfini don)

(Dugutigi y'an wele)

N - ta - bë - n - kono (mɔ̄gojugu)

(N ta be n kono)

3 - Sèbenni na, n'i sera sèbènfura kun na, n'i te se ka dajè dafalen sèben, i b'a tige, ka cikafolan sigi tigedaw ni nɔ̄gon ce. Nka ni samani be kanje na, tigeli be ke dafalenw ni nɔ̄gon ce.

Misaliw :

Ni b'a fe ka «bolo» tige, a be ke tan : (bo - lo). Nka n'i b'a fe ka «boolo» tige, a be ke tan (bo - olo).

Kolosili : I n'a fo a tɔ̄gɔ̄ b'a jira cogo minna, cikafolan be dajè kerenkerènnèn dòw kumadenw kafo. Ni dajè tigera sèbènfura laban na, a b'o kanjew fana kafo.

9) Kalaninw : ( )

Kalaninw ye joli taamasiyènw dò ye. A taamasiyèn ye ka kalanin fila nesin nɔ̄gon ma : ( ) Balikukalansoba ka Musow kalangafe kono DNAFLA san 1991, koro ni neci minnu dira kalaninw ma, olu file nin ye : «Nintaamasiyèn in ( ) ye «Kalaninw» ye. Abe ye kumasen kono. A be kuma sèbennèn kunnaфонi pereperelatigè a kalanbagà ye, k'a koro jeya. Kalanin fɔ̄lo be ke kunnafoni damine na, filanen be ke a laban na.»

Misali : Ce ye jègè (nteben, saalen, poliyo) caman sɔ̄ro bi.

Daramani Tarawele ye koro ni neci minnu di kalaninw ma a ka Bamanankan sèbenni sariyaw n° 118 nan na, o file : «Kalaw be dayelé ka dajè do walima hakilila do nɔ̄fø ka kumasen yere faamuyali nɔ̄goya. Ni nɔ̄føli banna kalaw be datugu».

Kolosiliw : DNAFLA ka gafew la a be fo kalaninw. Daramani Tarawele y'uwele a ka gafe kono kalaw. O kofe n'an ye jatemine ke, an b'a ye k'a fo kalaninw ni tiirinin kécogo dò be yen, olu neci ye kelen ye.

Misaliw :

Ce ye jègè (nteben, saalen, poliyo) caman sɔ̄ro bi.

Folenw na - Sibiridon ye donnafila ye - o dɔ̄rɔ̄n de tora ne hakili la.

Kalanin minnu be misali fɔ̄lo la ani tiirinin minnu be misali filanen na, olu neci ye kelen ye; u be kunnafoni pereperelatigè k'ajeya, ka sèbennikela naniya da kene kan.

Mahamadu Konta

Okutoburukalo, njogondeme kalo

Minisirijemogo Amedi Mohamedi Agi Hamani ye njogondeme kalo kow damine

Dugubila ka fisa ni laadawuli ye. Nin y'a san damado ye, san o san, Mali goferenaman be njogondeme walew boloda, okutoburukalo la, ka jesin kerenerenneny la desebaatos, ijuratow ani mogokorobaw ma. Naniyajira doren de don, n'o te, goferenaman te ka bese deme. Njogondeme kalo in b'a jira, ko an ka maaninfinya taabolo koro daw be yen, olu man kan ka fili. Tine don, laada caman karila ka bin; bese ko «n yere kelen pewu», n'o ko tora senna, sigi be ke waraw ta ye : njogondun.

Nka cekoroba do y'a jira, ko k'a fo malidenw ye u ka njogon deme, hali ni neneni te, yelekokuma don. An ka jamama kono, duw da yelennen don ka bila, sigijengonw, temesennaw ni dunanw, bese be se ka don k'i mako njenabo ka taa. O kofe, an fe yan, suman mana sigi ka ban, bese je don, a gulen fara dunan kan.

N'i ye marakaw laje, maraka dama min kera sababu ye a maraka njogon ma, ka ke fen ye, o ka ca ni ba n'a si ye. N'i y'a laje, i b'a soro, mogo 5, 10, 20 walima a ka ca ni o ye, olu bese dulonnnen be fonsioneri kelen

na. Cekoroba in ka fo la, njogondeme in yere be jini ka ke jamana in ka seginko sababuw do ye. E! ni baarakebaliw y'a don k'u be se ka dumuni soro k'a dun k'u fa, ka siyoro ni donfini soro, u be mun were ke bilen ni dakasunogo te.

Ni jamana baarakebali cayara n'a baarakela ye, jonne be dan don o segen na?

Cekoroba ye tine fo, fo k'a fo a ye tine fo. Nka ni ye faamaw cesirilen ye nin njogondemeko in na a n'a koro be njogon na. A kun te ka fugariya kolokolo jamana kono. A kun ye, hine ni makari ani njogonkanu ka to hadamadenw dusukun na, bawo ce be don kan; don be ce kan. Ala ma bese ke segenbaato ye nka bana ni koro juru be bese la, fo n'i ma si soro. Ninan, san 2003, njogondeme kalo baaraw daminena kabini Taratadon setanburukalo tile 30.

Minisirijemogo Mohamedi Agi Hamani an'a ka goferenaman minisiri kelen-kelen, u jera ka jigin Bamako kinw kono, ka taa foli ni walenumandonw ke maakorobaw ye, ka donbolow k'u ye, k'u ka sijeyya danbe segin u ma.

Mahamadu Konta

Monn ni jegelamo yiriwali feere

Minisiriw ka laadalatonsigi min kera arabadon san 2003 okutoburukalo tile 15, o ye laseli do lamen monni ni jegelamo yiriwali feere kan, anibenkan minnu bora monniko njogonye la. An ka jamana ye san ba caman ke monniko la, wa an be don min na i ko bi monni ye soroda ntuloma do ye k'a sababu ke mogo hake min sirilen don a la, an'a be nafa min lase jamana ma. Monikelaw ye 70.000 ye; mogo 260.000 wrew sen donnen don monniko la k'u dahirimé jini. Monni sorobé se sefawari miliyari 40 ma san kono. Walasa ka moniko don da la ka taa a fe goferenaman ye monni ni jegelamo yiriwali feere do sigi sen kan. O hakew ka kan ka dafa ni bolodali 4 ye. Wale daw kera feere in labaarali la. Olu be boli monnikoyorow labenni kan, jegelamo yiriwali, baaradaw labenni ka se ka jektepot, k'a wusu, ani jinini yiriwali ni a cakedabaw ka deme sabatili. Nka geleya daw be monniko la. O koson tile kelen taasi labenna Moti san 2003 zanwiye kalo tile 28 walasa ka geleyaw sidon minnu be ka baara laafu. Da sera cakedaw dogoyalima, monnikeminenw ntanya, cakedabaw ka deme dogoya ani monikelaw hidonbaliya wale daw la k'a sababu ke kunnafonintanya ni kalanbaliya ye.

Badama Dukure

Kemenaanibiye : Kurakura, cenuman, kologelen

Bafilabiye temenen kofe, kemenaanibiye bilara jama ka bolo kan; wari kura tow be kofe ka na. Kemenaanibiye kura lahalaway : A kundama ye milimetere 66 x 130 ye; a ne ye bula ye. In'a fo biye kura bolen tow a ne folo kan jekte do be yen min be caya kofe. A ne folo be sirabaw kofe ani negesiraw ni pankurunsiraw (kari min be mogow ta pankurun wulito, siraw sisikurun) walasa ka siraw joyoro jira jamanaw dorogoli la njogon na. Ne filanan be Afiriki tilebinyanfan kogojijegé fila jira. Kana taamasiyen daw be biye in kono minu b'a jira k'ale don n'i magar'a la, n'i y'a kolosi, n'i y'a jengen. Banki Santarali taamasiyen jekte b'a la ani taamasiyen caman wrew.

Fatumata Mayiga
Badama Dukure

Minisiriw ka laadalatonsig

Minisiriw ka laadalatonsigi min kera arabadon san 2003 ɔkutɔburukalo tile 22, o yelaseli dɔlamen min tun be diŋe seleke naani jagoko minisiriw ka nɔgɔnye 5nan jaabiw kan, min kera san 2003 setanburukalo tile 10 fɔ a tile 14 kankuni, Mekisiki. Jamana 148 ka mɔgɔw tun be yen ani diŋe tɔnbaw i n'a fo «ONU» Farafinna tɔnba, Eropu tɔnba. Nɔgɔnye bolila fen caman kan minnu sirlen don diŋe jagoko la, sanko sene ani fənw keli ka sugu sɔro minnu te senefenw ye, wariko ani nɔgɔndanw jago nasiraw la.

Nka koɔriko de fɔra kosebe. Afiriki tilebinyanfan n'a cemance jamana naani Benen, Burukina Faso, Mali ni Cadi tun jera ka koɔriko sankɔrɔta, k'a nafa jira an'a jibɔyɔrɔ faantanya keleli la. Seben in tun be dème koɔ min kera setigijamanaw fe ka nesin u ka koɔrisenew ma. : dème min no be koɔrisɔngɔlaafudin seleke naani kɔnɔ, ka senekelaw ka sɔro nagasi ani kɔkan sɔrow dogɔyalı.

Fesefeseli min kera koɔri kan diŋe sugu la, kofoli dɔw bɔr'ɔ kɔnɔ minnu nesinnen don kɔnɔnademew ni koɔri sene n'a laboli demew dabilali ma ani ka wari dɔ di jamana ma minnu ka netaa ma sabati.

An ka jamana naani n'u dèmebagaw ma fura sɔro koɔriko gelyaw la, Kankun nɔgɔnye in kene kan.

Ka da kumaw nafa kan ani koɔriko yere ka netaako kan, a jirala ko ne ka nini koɔrisene sabatili la faantanjamana kɔnɔ.

Minisiriw ye laseli dɔ fana fesefess min nesinnen don ji kariti ma min sigira sen kan ni jamana jibɔyɔrɔ jatemine jaabiw ye.

Ji kariti be jibɔyɔrɔ hake n'u tilali koɔ jamana kɔnɔ. Kariti labenna segesegeliw koɔ minnu kera san 2002 nowanburukalo la anisan 2003 mekalo la ji ni yeelen cakedaw fe ani togodaw baarabaw bolodali nemayaasoba.

Lahalaya fesefeseli y'a jira ko ɔabini

yereka kera jibɔyɔrɔ labenni yiriwara walasa ka ji sanuyalen di mɔgɔw ma. Jibɔyɔrɔ hake bɔra 400 la san 1970 la ka se fɔ 20.000 ma san 2002 la jamana kɔnɔ, jate sera jikɔyɔrɔ 24562 ma. Obɛben kɔlon 15.154 ma »bɔnpu« kɔlon 14.182 ani kɔlonba 9.408. Kemesarada la, duguw ni sigidaw ni bagandagayɔrɔ labencogo file : Kemesarada la 62 jateminen don i n'a fo u ka ji saniyalenko nənabɔra sabu a sariya ye jibɔyɔrɔ kelen mɔgɔ 400. Kemesarada la san 1980 44 tun b'o lahalaya la.

N'i ye duguw tila naani ye, tila 1 ka ji

saniyalenko tun ma nənabɔ.

Sisan cɔcɔjib kelen te dugu, sigida, bagandagayɔrɔ 2.226 la.

Laadalakɔlon 220.000 be jibɔyɔrɔ kuraw dafa.

Nka gelyaw be yen kemesarada la «bɔnpu» 34 te labaara, kemesarada la kɔlonkura 10 ji te se ka min hadamadenw fe k'a sababu ke kɔcɔcaya ye walima fen wəre. Jibɔyɔrɔ 9.6000 kura ka kan ka laben walasa ji sanuyalen be laboli ke :

Laadatalonsigi y'a ninidugujukɔrɔfenw ni yeelen ni ji minisiri fe a ka feesii siiri walasa jamana ka jiko politiki be min nini ji saniyalenko la, o be sɔro.

Badama Dukure

Bolokurunjenajekela Holifidi Ewanderi ye dan sago

Amerikika Jamisi Toneyi n'ale ye bolokurunjenajekela mankanw ka nana ye, o taara a yere laje belebele Ewanderi Holifidi la. Toneyi ye Holifidi (san 41) labin tako 9nan na; a ka degelikaramogɔ y'a nini jaalatigebaga fe a ka tulon jo sanna ka ban.

Holifidi (se 38, bugɔliko 7; filaninbin 2) tun seginna bolokurunkene kan kalo 10 kɔfɔ, a tɔnɔgonke Kirisi Biridi kelen k'a bugo.

Tulon bannen, nana kɔrɔ Ewanderi k'a be taa so k'a miiri. A ko n'i te bolonkurunjenaje ke k'a ne, i sago ye k'a dabila. A ko n'a k'a be kuma sisan, o be ke dimi kuma ye. Nk'a ka kan ka bɔ farikolojenaje in na. Ewanderi y'a fo ko Toneyi ye bɔda jira ale la, ko hine man kan ka k'a la.

Jeyunisi Toneyi, san 35 ye wasa sɔro bolokuruntulon 13 la ka da nɔgɔn kan. A ka sew kera 66 ye; se 43 sanni tulon ka ban, bugɔko 4 ani filannibin 2.

Badama Dukure

TULON

Nin ja fila dilanbaga y'a dabo a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu nini

1) - Feere min be sivo kere la. 2) - Sebeunni min be buwati kelen na. 3) - Samara min be sivo kɔnd. 4) - Cemanni ja numan fe. 5) - Ja min be sivo kunkolo kən. 6) - Manikeferen dɔ lükcrdla. 7) - Tasa min be sivo kɔndnuman fe. 8) - Taamasyen min be duijki ks kən. 9) - Sivo ja kinif. 10) - Cemanni jiw.

jabi

Tulon te sebe sa

Samatasäge körəbaw an'u dögöninw ye Ginebisawo ni Kōdiwari gosintolatan na

Samatasäge mankanw, «Esipuwariw».

Jumadon, okutoburukalo tile 17, Mali ni Ginebisawo ye nōgon sōrō ntolatan na. Tanko fōlō in kera Bisawo, filanan bē ke Bamako nowanburukalo tile 14 san 2003. Mali sera Ginebisawo la ni 2 ni 1 ye. Bi fōlō donna sanga 8nan na, Iburahima Camu fē. Mali ka bi filanan donna Sumayila Kulubali fē, sanga 72 nan na. Ginebisawokaw ye u ka bi kelen sōrō penaliti la, sanga 47nan na.

Moritani Peresidan fōlō ntanyara

Mokitari Uludu Dada, Moritani jamanakuntigi kōrō min ka fanga binna janfan fē san 1978, ntanyara taratodon san 2003 okutoburukalo tile 7 Pari, ka a si to san 79 na.

Moritani jamanakuntigi fōlō, ni Afiriki tōnba «OUA» sigibagaw dō don, o ntanyara bana kuntaalajan dō senfe Pari, «Wali di Garasi» dögötörösoba la, a tun bisimilala yōrō min na tilema in na. A ka sukow kera Butiliti n'o bē jamana tilebin fē.

Kabini a ka sayako fōra, tile saba sanga sigira sen kan Moritani, ka «darapow» lajigin, arajosoba tun bē ka kurane kalan. Tile saba sanga in kōnō, arajo ni jabaranin ma fōli ni, dōnkili bila a la.

Waati kelen in na, jamanakuntigi kōrō den dō Ezedini n'a balimake Amédi Uludu Dada ye sangafolaw bisimila denbaya la Nuwakisotí, Mokitari Uludu Dada nana yōrō min na, a n'a muso, san 2001.

A bangelen na san 1924 desanburukalo tile 25, Mokitari Uludu

Dada kera peresidan ye san 1961 utikalo tile 20 jamana kelen k'a yere ta san 1960 nowanburukalo tile 28. San 1978 zuluyekalo tile 10, san saba, sahara «ökisidantali» kēlē daminenen kōfē, sōrōdasiw y'a ka fanga bin. A minenen, a tun ye jamana bila ka taa Faransi k'a sababu ke bana ye. K'a to yen, a ka kiiri tigera k'a bila a si kasoyagoyabaara la.

A binbagaw la san 1978, Mawuya Uludu Taya tun bē olu la, min bē fanga la kabini san 1984 ani Mohamedi Kuna Uludu Hayidala min tun bē fanga la san 1980 - 1984, n'a bē k'a kanbo fanga nōfē nowanburukalo tile 7 nata kalataw la.

Sētanburukalo tile 7 temenin in peresidan Taya tun taara a nē da Mokitari Uludu Dada banabaato kan «Wali di Garasi» dögötörösoba la Pari. San fila sanni o ka se, a tun ye maakōroba sēgennen in yamaruya a ka na a faso la, ka nafaw sōrō peresidankōrōw ni minnu ka kan.

Badama Dukure

Kabini ntolatan in ma se, ntolatan dōnbagawtuny'a jira, ko samatasägew tēna gelēya sōrō Bisawo. A kera o cogo la nka fīne dōw tun bē samatasägew la, halibi o fīne kelen ninnu bē senna, n'o ye bi jēli ye, danyerelakojugu, ani dusubo. Samatasägew ye bi caman je, i b'a fō u tun bē ka u tugu, bawo u dalen tun don uyere la kojugu. Oman ni ntolatan na. O kōfē, u tun bē dimi joona, fo ka pēren-pēren jaalatigēbaga kun. Uyere dama tun bē dimi nōgon kōrō fana. Ni nin fīnew ma bō Samatasäge körəbaw la, a ko bē gelēya an bolo Tunizi. U dögöninw, Samatasäge mankanw, «Esipuwariw», o kōrō ye jīgiw, olu fana y'u wasa don Kōdiwari la, Karidon okutoburukalo tile 26. O kera 3 ni 0 ye, Mali kanu na. An hakili la, nin ye Mali yelemanen ye ten sa Kōdiwari kōnō. Teneman Njayi ye Mali ka bi fōlō don, sanga 45nan na. Filanan donna Zanwiye Abuta fē, sanga 53nan na. Mamadu Jalo ye sabanan don. Tiñē yere la, Seku Umaru kōnē ka cedenw ka ntolatansen ye mōgōw nē fa. Uyebi minnu don, nōgo si tun te olu la. O kōfē, u ma sēgen hali dōonin. Bēe dun b'a dōn k'a fō, ko Kōdiwari gosi man di farikolonejajē la.

Jomansi Bonbote
Modibo Nama Tarawele
Mahamadu Kōnta

"AMAP" kūntig
Solomani DARABO
Mali kanw kunnatonisebenw
baarada kūntig
Nanze Samake
Kibaru
BP. 24 Téléfon: 221-21-04
Kibaru-Bugufiyé Bozola
Bamako-Mali
Sebénbagaw kūntig
Badama-DUKURE
Sebenniéké
Mahamadu KONTA Badama-DUKURE
Labouyé et Kibaru-gatedi lanbaarapa
Bojan-Haké 16.000